

О.О. Горошанська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.С. Лугова (*ХДУХТ, Харків*)

А.В. Літошенко (*ХДУХТ, Харків*)

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Однією з необхідних умов сталого розвитку підприємств всіх видів діяльності є їх фінансова стійкість. Фінансово стійким вважають таке підприємство, яке за рахунок власних коштів спроможне забезпечити необхідний обсяг запасів, не допустити невиправданої кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

У складі методичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства можна виділити агрегатний, коефіцієнтний та інтегральний підходи. Агрегатний підхід передбачає оцінку забезпеченості запасів джерелами їх формування, на підставі якої визначається тип фінансової стійкості підприємства. Основою коефіцієнтного підходу оцінки фінансової стійкості підприємства є обчислення та аналіз фінансових коефіцієнтів. За допомогою інтегрального підходу можна об'єднати результати розрахунків низки відносних показників фінансової стійкості.

Дослідження показали, що існують різні підходи до інтегральної оцінки рівня фінансової стійкості підприємства. Серед них: метод середньої геометричної, метод відстаней, таксономічний метод. Зазначені методи побудови інтегрального показника включають такі процедури як нормалізація (стандартизація), зважування і агрегування.

Нормалізація передбачає приведення даних до безрозмірного вигляду, до єдиного діапазону, при якому можливе порівняння різних видів даних. Серед існуючих методів нормалізації даних найбільш часто використовуються методи нормалізації відносно суми та відносно максимального або мінімального значення показника (застосовується, якщо пріоритетність показників має різні образи). Для показників стимуляторів, тобто тих, збільшення яких сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства, використовують формулу:

$$y'_i = \frac{y_i - \min y_i}{\max y_i - \min y_i}, \quad (1)$$

де $\max y_i$ – максимальне значення показника;

$\min y_i$ – мінімальне значення показника.

Для показників дестимуляторів (з пріоритетністю «чим менше, тим краще») розрахунки здійснюються за формулою:

$$y'_i = \frac{\max y_i - y_i}{\max y_i - \min y_i} \quad (2)$$

Процедура зважування пов'язана із визначенням вагового значення кожного показника фінансової стійкості. Якщо відносні показники фінансової стійкості упорядкувати за ступенем зниження їх значущості, то розрахунок ваги може здійснюватись за формулою Фішберна:

$$w_i = \frac{2(m - k + 1)}{m(m + 1)}, \quad (3)$$

де w_i – вага i -го показника в інтегральному показнику;

k – ранг окремого показника;

m – загальна кількість показників.

Ранг надається кожному показнику залежно від його впливу на фінансову стійкість підприємства. При цьому найменше значення рангу означає найбільший вплив, а найбільше – найменший.

Агрегування даних передбачає їх об'єднання шляхом визначення комплексного індикатора (інтегрального показника), за допомогою якого можна оцінити об'єкти за сукупністю різних показників. Для розрахунку інтегрального показника фінансової стійкості підприємства (I) може бути використана лінійна зважена згортка:

$$I = \sum_{i=1}^m y'_i w_i \quad (4)$$

Інтегральний показник фінансової стійкості може бути використаний для порівняння підприємств, виявлення ступеня відповідності підприємства деякому уявному «ідеалу», визначення напрямів покращення рівня фінансової стійкості підприємства.